

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Haint.
Atal.
Rheoli.

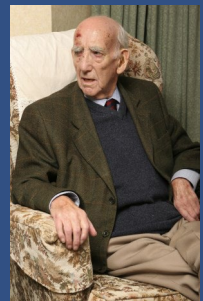
You're in safe hands

Llyfr Gwaith Atal Heintiau

Canllaw iu ar gyfer Cartrefi
Gofal
3ydd Argraffiad

Enw

Teitl y Swydd

Cynnwys

Y rheolwr i roi tic yn yr adrannau i'w cwblhau

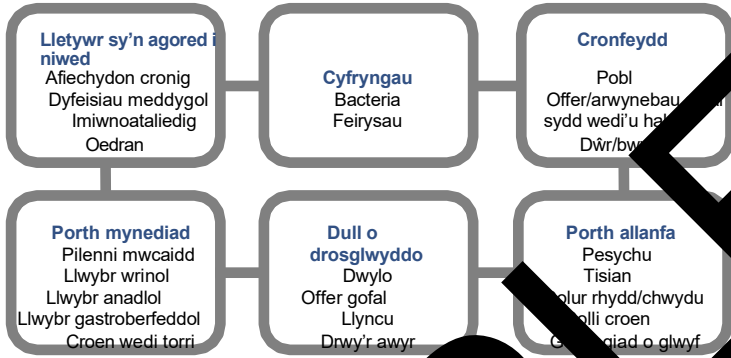

Tudalen

Adran 2 - Rhagofalon Rheoli Heintiau Safonol Adran 1	1. Cyflwyniad	☐	4
	2. Atal a rheoli heintiau	☐	5
	3. Rhagofalon Rheoli Heintiau Safonol (SICPs) a Rhagofalon sy'n Seiliedig ar Drosglwyddo (TBPs)	☐	6
	4. Hylendid dwylo	☐	10
	5. Cyfarpar Diogelu Personol	☐	16
	6. Lleoli preswylwyr a chyfathrebu	☐	20
	7. Hylendid anadlol a hylendid pesychu	☐	22
	8. Gwaredu gwastraff yn ddiogel, gan gynnwys offer minïog	☐	24
	9. Rheoli gollyngiadau gwaed a hylid gorff yn ddiogel	☐	28
	10. Rheoli offer gofal yn ddiogel	☐	32
Adran 3 - Pynciau allweddol	11. Rheoli lleiniau'n ddiogel	☐	36
	12. Rheoli anafion offer minïog a brennau yn ddiogel	☐	39
	13. Rheoli'r amgylchedd gofalu yn ddiogel	☐	41
	14. Stiwardiaeth wrthfrestr aidd	☐	43
	15. Techneg Antig Di-gyffwrdd (ANTT)	☐	44
	16. Casgliadau sbectol	☐	47
	17. Gofal wrthfrestr wrinol	☐	49
	18. Atal hailffurfi llwybr wrinol (UTI)	☐	53
	19. <i>C. difficile</i>	☐	57
	20. Ondro sbectol sy'n gwrthsefyll amlgyffuriau (MDROs), gan gynnwys Enterobacteriaceae sy'n cynhyrchu Carbapenem (CPE)	☐	61
Adran 4 - Heintiau genodol	21. Staffylococws awrëws sy'n gwrthsefyll Methisilin (MRSA)	☐	65
	22. Salwch anadlol	☐	69
	23. Gastroenteritis feirysol/Norofeirws	☐	73
Adran 5	Sylwebaeth		77
	Cyfeiriadau allweddol		78

Y gadwyn haint

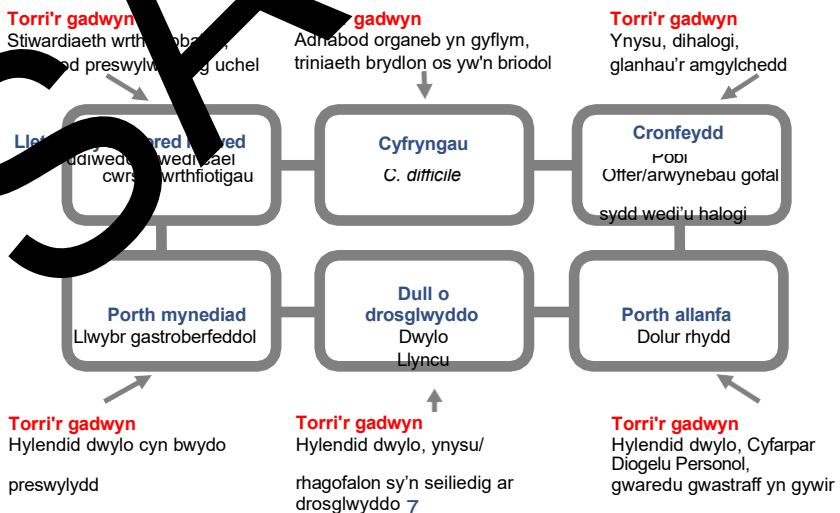

Astudiaeth achos: Y gadwyn haint yn dangos sut gall haint *Clostridioides difficile* yrru'r medaenu

Mae gan Mrs Brown haint *C. difficile* sy'n achosi dolur rhydd. Mae aelod o staff yn newid pad anymataliaeth Mrs Brown gan wneud ffedog a menig tafladwy, ond nid yw'n golchi ei dwylo ar ôl tynnu'r menig a ffedog.

Ei hymweliad nesaf yn gwyddo Mrs Jones sydd newydd gael cwrs o wrthfotigau ar gyfer ei hystyriaet frest. Wrthnos y ddiweddarach, mae Mrs Jones yn sâl iawn gyda dolur rhydd gweladwy ac mae'n cael ei derbyn i'r ysbyty lle mae'n cael diagnosis o *C. difficile*.

Enghraifftau o dorri cadw haint *C. difficile*

Rhagofalon sy'n seiliedig ar drosglwyddo (TBPs)

Mewn rhai amgylchiadau, efallai na fydd 'Rhagofalon Rheoli Heintiau Safonol' (SICPs) yn ddigonol i atal heintiau penodol rhag lledaenu, ac efallai y bydd angen i staff gymryd 'Rhagofalon sy'n Seiliedig ar Drosglwyddo' (TBPs) ychwanegol wrth ofalu am breswylwyr sydd â haint wedi'i chadarnhau neu os amheuir bod ganddynt haint.

Mae Rhagofalon sy'n Seiliedig ar Drosglwyddo wedi'i categorioedd yn ôl y llwybrau trosglwyddo canlynol:

Rhagofalon cyswllt

Fe'u defnyddir i atal a rheoli heintiau sy'n lledaenu drwy gyswllt uniongyrchol â phreswlydd, neu'n anuniongyrchol trwy offer ac amgylchedd gofal uniongyrchol preswlydd. Bydd â'r llwybr mwyaf cyffredin o drosglwyddo haint.

Mae Rhagofalon sy'n Seiliedig ar Drosglwyddo safbwynt cyswllt yn ei gwneud yn ofynnol i staff wisgo ffedog dafladwy ar gyfer cyswllt uniongyrchol â'r preswlydd, a'r offer gofal a'u hamgylchedd, e.e. helpu preswlydd i godi o'r gwely, helpu gadael bwyd a glanhau. Mae angen gwisgo menig pan ragwelir y bydd yr angholyn yn dod i gysylltiad â gwaed neu hylifau'r corff pilenni mwcaidd, e.e. llygaid, trwyn, ceg, neu groen nad yw'n gyfarwng ar gyfer o'ryngau heintus penodol. Pan mae risg y bydd hylifau'r corff yn tasgu'r wyneb, dylid gwisgo amddiffyniad llygaid a masg llawfeddygol gwrth-hylif hefyd.

Rhagofalon rhag defnyddio

Fe'i defnyddir i atal a rheoli heintiau sy'n lledaenu dros bellteroedd byr (metr) trwy defnyddio o lwybr anadlol un person yn uniongyrchol i bilen mwcaidd, e.e. llygaid, trwyn, ceg, person arall. Gall defnyddio deithio trwy'r llwybr anadlol i ychydig cyn yr alfeoli (sachau aer). Mae defnyddio Rhagofalon sy'n Seiliedig ar Drosglwyddo yn ei gwneud yn ofynnol i staff wisgo ffedog dafladwy, menig, amddiffyniad llygaid a masg llawfeddygol gwrth-hylif. Mae defnyddio yn cwmpo yn gyflym ar arwyddau oherwydd eu pwysau

Rhagofalon rhag drosglwyddo drwy'r Awyr

4. Hylendid dwylo

Hylendid dwylo yw'r broses o olchi dwylo â sebon hylif a dŵr rhedegog cynnes, neu ddefnyddio hylif diheintio dwylo ag alcohol*, er mwyn cael gwared ar ficro-organebau, fel bacteria a feirysau, ac atal haint sy'n gysylltiedig â gwrtholchi iechyd rhag lledaenu.

Gall dwylo gael eu halogi o gysylltiad uniongyrchol â preswyllydd, o gyffwrdd ag offer gofal ac o gysylltiad â'r amgylchedd cyffwrdd.

Hylendid dwylo yw un o'r ffyrdd pwysicaf i atal haint rhag lledaenu. Gall dwylo edrych yn lân yn weladwy ond mae micro-organebau bob amser yn bresennol, rhai'n niweidiol, rhai'n ddim. Cael gwared ar ficro-organebau dros dro i'w ffactur ffisicaf pwysicaf wrth eu hatal rhag cael eu trosglwyddo i eraill.

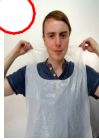
Mae tystiolaeth a chanllunio cerbydau methol yn nodi bod hylendid dwylo effeithiol yn arwain at gynyddu sylweddol yn nifer y micro-organebau niweidiol i'w hysbysu eu cwario ar y dwylo.

Mae 2 gategori o ficro-organebau yn bresennol ar groen y dwylo:

Dros Dro	Mae micro-organebau dros dro i'w cael ar wyneb y croen. Ffurfir yn 'dros dro' gan nad ydynt yn aros yn hir, gan 'ddefnio' ar y dwylo lle cânt eu trosglwyddo'n hawdd i bob rhan, e.e. i giwyf preswyllydd, i system draenio cathetr wrindro neu i offer gofal a'r amgylchedd. Mae'n hawdd cael gwared arnynt trwy olchi dwylo'n rheolaidd â sebon hylif a dŵr rhedegog cynnes neu drwy ddefnyddio hylif diheintio dwylo ag alcohol*
Preswyl	Mae micro-organebau preswyl, a elwir yn aml yn 'fflora arferol', i'w cael ar y dwylo yn yr haenau a'r holltau dwfn ac maent ar groen pawb. Maent yn chwarae rhan bwysig wrth amddiffyn y croen rhag bacteria niweidiol ac nid yw'n hawdd cael gwared arnynt trwy olchi dwylo'n rheolaidd â sebon hylif a dŵr rhedegog cynnes.

Y drefn wrth wisgo cyfarpar diogelu personol

Cyn dechrau, gwiriwch ba eitemau cyfarpar diogelu personol sydd eu hangen a'u bod ar gael yn y maint gywir.

Ffedog: Gwnewch yn siŵr eich bod chi'n 'Noeth islaw'r penelin' a bod eich gwallt wedi'i glymu yn ôl. Glanhewch eich dwyllo. Tynnwch y ffedog dros eich

pen a'i chlymu'n ddiogel yng nghefn eich canol.

1

Masgiau FRSM neu FFP3: Sicrhewch y dolenni i'w roi i'r clustiau neu roi'r clymau uchaf/bandiau elastig

ar gael yn eidd. Cychymu'r clymau/bandiau neu wrth eich gwddf. Gwnewch yn hyblyg ar bont y trwyn. Sicrhewch ei fod yn ffitio'n iawn a'n wyneb a'u dan eich

Rhaid i stôp ael cwlwm ffitio ac gyfer masgiau FRSM mae hwn yn rheoliad gwddurdod Gwddurdodol lechyd a Diogelwch er mwyn sicrhau amddiffiant digonol gan amnredu prawfritio cymwys).

2

Amddiffyniad llygaid: Gan ddal yr amddiffyniad llygaid (sbectol ddiogelwch neu fisor) wrth yr ochrau, rhowch ef dros eich wyneb a'ch llygaid a'i addasu fel ei fod yn ffitio.

Y drefn wrth dynnu cyfarpar diogelu personol

Wrth dynnu cyfarpar diogelu personol, mae'n hanfodol defnyddio'r dechrau gywir er mwyn osgoi cyffwrdd

1

Menig: Pinsiwch yr ochrau allan i'r faneg yn ariannu cledr gyda'r llaw gyferbyn sydd â faneg arni, tynnwch hi

tu mewn i'w can. Dalwch y faneg wedi'i thynnu yn llaw sydd â faneg arni. Llithrwch y llaw fys y llaw heb faneg o dan y faneg sydd weddill wrth yr arddwrn.

Ffedog: Torrwch y clymau gwddf

gadael i'r ffedog gwmpo. Datgylmwch neu dorri'r clymau gwasg a thynnu'r ffedog o'r corff gan gyffwrdd â'r tu mewn yn unig. Plygwch hi neu'i rholio'n fwndel a chael gwared arni.

3

Amddiffyniad llygaid: Dalwch ef wrth y band pen neu'r ochrau yn unig. Dylid tynnu gogls diogelwch neu fisorau trwy afael yn yr ochrau a'u tynnu'n uniongyrchol ymlaen, i ffwrdd o'r wyneb

3

Menig: Gwisgwch y menig

4

Masgiau FRSM neu FFP3: Tynnwch ddolenni'r clustiau neu ddatod y cwlwm gwaelod, yna'r cwlwm uchaf. Os yw'n elastigedig, tynnwch yr elastigau uchaf ac isaf at ei gilydd. Gan gyffwrdd â'r clymau/elastigau yn unig, tynnwch nhw i ffwrdd

SAFEMOVE

(golwg neu glyw). Felly, mae deall a bodloni gofynion cyfathrebu unigol pobl yn hanfodol.

Dyma rai camau i'w hystyried wrth gyfathrebu â'r rhai rydych chi'n eu cefnogi:

- ◆ Sut mae'r weithdrefn atal a rheoli heintiau'n effeithio yr unigolyn?
- ◆ Ydych chi wedi cyfathrebu â'r unigolyn, ac mewn ffordd bydd yn ei deall?
- ◆ A oes angen cymhorthion cyfathrebu, rhywun sy'n deall yr unigolyn yn dda neu gyfieithydd ar ymdddaeth?
- ◆ Ydych chi wedi rhoi digon o amser i'r unigolyn deall eich gweithdrefnau, yr hyn sy'n ofynnol ganddynt, gofynion cwestiynau a gwneud penderfyniadau?
- ◆ Sut ydych chi wedi tawelu'r ddiwedd yr unigolyn?
- ◆ A yw'r person wedi rhoi canllawiau a oes yn rhyw ystyriaethau o ran galluedd a phŷlyol neu les personaf ar gyfer y weithdrefn hon?
- ◆ Oes ganddo 'Atwrnau neu wneuthurwr penderfyniadau arall sydd angen eu cynnwys i'w'n trefnau cynllunio gofal a chymorth?

Profwch chi'n wybodaeth	Gwir	Anwir
1. Pan amheir bod gan breswlydd haint, gallai'r byddai angen ei ynysu.	☐	☐
2. Nid oes angen hysbysu'r gwasanaeth am heintus am statws heintus y preswlydd.	☐	☐
3. Mae cyfathrebu'n cynnwys cyfathrebu dieiriau ac ymddygiad.	☐	☐
4. Mae deall a bodloni gofynion cyfathrebu unigol pobl yn hanfodol.	☐	☐

7. Hylendid anadlol a hylendid pesychu

Nod hylendid anadlol a hylendid pesychu yw lleihau risg traws-drosglwyddo salwch anadlol (pathogenau) wedi'i gadarnhau neu achos posibl ohono i eraill.

Pan fydd rhywun â salwch anadlol yn pesychu, yn tisan, neu'n siarad, mae miliynau o ronynnau bacteriol neu feirysau yn cael eu rhyddhau o'r trwyn a'r geg yn bennaf ar ffurf defnydd sy'n teithio yn yr awyr, gan halogi pobl ac arwynebau o fewn pŵer byr (metr).

Gall heintiau anadlol ledaenu'n uniongyrchol i berson sydd wedi'i heintio i berson arall. Os bydd y bacteria neu'r feirys yn glanio ar bilenni mwcaidd person arall, eiddo llygaid, trwyn, ceg, gall fynd i mewn i'r corff ac achosi haint.

Os yw'r amgylchedd wedi halogi'n bresychu, tisian neu wrth i ddwylo sydd wedi'u halogi gyffwrdd â arwynebau, gall ledaenu i eraill sy'n cyffwrdd â'r arwynebau neu'n cyffwrdd â'u llygaid, eu trwyn neu eu ceg.

Gall micro-organebau, bacteria a feirysau, oroesi yn yr amgylchedd o oriau isoedd, i.e. feirws y ffliw hyd at 24 awr, COVID-19 hyd at 72 awr.

Atal y lleidaen

Mae awyru bobwysig iawn i leihau nifer y micro-organebau yn yr awyr a fydd yn halogi arwynebau. Dylai staff sicrhau bod ystod eiddo wedi'u hawyru'n dda. Dylid agor ffenestri'n rheolaidd i.e.e. 10 munud bob awr.

Dylai staff fabwysiadu a hyrwyddo hylendid anadlol a hylendid pesychu da, gan annog, cynorthwyo a chynghori preswylwyr i:

- ◆ Gorchuddio'u trwyn a'u ceg gyda hances bapur dafladwy wrth disian neu besychu
- ◆ Defnyddio hances bapur dafladwy ar gyfer sychu a chwythu eu trwyn

9. Rheoli gollyngiadau gwaed a hylif y corff yn ddiogel

Glanhewch olyngiadau gwaed a hylif y corff ar unwaith er mwyn lleihau'r risg o haint i bobl eraill. Dylid gwisgo cyfarpar diogelu personol priodol, e.e. ffedog a menig tafladwy, a dylid dilyn 'Rhagofalon Rheoli Heintiau Safonol' (SICPs).

Yr arfer gorau yw defnyddio pecyn gollyngiadau briodol ar gyfer y math o olyngiad ac arwyneb, e.e. carpedd gan ddefnyddio canllawiau'r gwneuthurwr. Mae rhai pecynnau gollyngiadau'n addas ar gyfer pob math o hylifau'r corff, gan gynnwys gwaed e.e. weips gollyngiadau. Gwiriwch gyfarwyddiadau'r gwneuthurwr bob amser.

Yn absenoldeb pecynnau gollyngiad

- ◆ Y ffigur gwanhau gofynnol ar gyfer ymdrin â gollyngiadau gwaed a/neu hylif y corff wedi'u lliwio â gwaed yw 10,000 rhan fesul miliwn (ppm) o glorin sydd ar gael neu gynnyrch cyfatebol, yn unol â chyfarwyddiadau'r gwneuthurwr. Gweler y tabl isod
- ◆ Y ffigur gwanhau gofynnol ar gyfer ymdrin â gollyngiadau hylif y corff, nad ydych chi'u gwaed neu wedi'u lliwio â gwaed, yw 1,000 ppm o glorin sydd ar gael neu gynnyrch cyfatebol, yn unol â chyfarwyddiadau'r gwneuthurwr. Gweler y tabl isod

<p>Camau weithreol ar gyfer gollyngiadau gwaed a/neu hylif y corff wedi'u lliwio â gwaed</p> <p>Gwanhau 10,000 rhan fesul miliwn (ppm) o glorin sydd ar gael</p> <p>Glanhewch uch dwylo a gwisgo ffedog a menig tafladwy (gwisgwch amddiffyniad arwyneb os oes risg o hylif yn tasgu i'r llygaid, y trwyn neu'r ...)</p> <p>Awyrwch yr ardal, e.e. agorwch ffenestri/drysau, gan y bydd mygdarth yn cael i'w cryddhau wrth ddefnyddio clorin.</p> <p>... dywelion papur tafladwy dros y gollyngiad i'w amsugno a sicrhau nad yw'n lledaenu, yna rhwch doddiant clorin ar y tywelion. Gadewch am yr amser cyswllt gofynnol fel y nodir gan y gwneuthurwr.</p> <p>Cliriwch y gollyngiad a'i waredu yn y ffrwd wastraff briodol.</p> <p>Glanhewch yr ardal gyda weips glanedydd neu lanedydd niwtral at ddibenion cyffredinol, dŵr cynnes a chlwytyn tafladwy, yna'i gadael i sychu'n naturiol neu ei sychu â thywelion papur.</p>

Nodyn (parhad)

ddefnyddio. Os defnyddir toddiant gwannach ni fydd y micro-organebau'n cael eu lladd, ac os yw'n rhy gryf efallai bydd offer gofal neu arwynebau yn cael eu difrodi.

- Wrth lanhau a diheintio, glanhewch o'r brig i'r gwaelod, o'r glân i'r budr. Dylid glanhau arwynebau mawr a gwastad gan ddefnyddio patrwm siâp 'S', gan ddechrau yn y man pellaf i ffwrdd, gan orgyffwrdd ychydig, ond gan ymryd gofal i beidio â glanhau'r un ardal ddwywaith. Mae'n gwell i glanhau hwn yn lleihau faint o ficro-organebau y gellir eu throsglwyddo o ardal fudr i ardal glân.

Cofiwch

- ◆ Mae glanhau yn defnyddio hysidra ffrithiant i gael gwared ar faw a micro-organebau yn garffodol.
- ◆ Mae'n bwysig gwasgu'r mwyn wedi diheintio sychu'n naturiol.

Profwch eich gwybodaeth	Gwir	Anwir
1. Mae'r llhau'r offer gofal y gellir eu haildddefnyddio yn bwysig er mwyn atal haint rhag cael ei throsglwyddo.	☐	☐
2. Dylid ond os yw glanhau wedi digwydd yn gyntaf y mae diheintio'n gweithio.	☐	☐
3. Gellir defnyddio eitemau untro eto ar yr un preswlydd.	☐	☐
4. Dylai slingiau codi fod ar gyfer defnydd preswyllydd untro.	☐	☐

11. Rheoli llieiniau'n ddiogel

Mae darparu llieiniau glân yn ofniad gofal sylfaenol. Gall llieiniau, e.e. dillad gwely, tywelion, dillad, gael eu baeddu â gwaed, wrin, ysgarthion, neu hylifau'r corff eraill sy'n cynnwys micro-organebau, e.e. bacteria a feirysau. Felly, wrth gyffwrdd â llieiniau, dylid cymryd gofal i leihau'r risg o ledaenu heint.

Proses safonol*

(Llieiniau a dillad budr a brwnt)

Dylid rhoi eitemau mewn bag sy'n toddi mewn dŵr ac yna rhoi'r bag yn sach cotwm gwyn neu mewn bag plastig gwyn. Dylid cael gwared ar unrhyw **solidau** o eitemau brwnt i'w cynnal rhoi yn y bag. Mewn adeiladau mwy, weithiau mair rhoi dillad preswlydd mewn bagiau ar wahân i llieiniau gweddol.

Proses well* (Llieiniau a dillad wedi'u heintio)

Dylid selio eitemau mewn bag coch sy'n toddi mewn dŵr ar unwaith. Yna dylid rhoi mewn bag allanol plastig neu ddd wedi'u wneud o neilon/polyester.

Dylai'r bag allanol gael ei labelu llieiniau heintus mewn llinell.

(* Gweler Memoraem Technegol Iechyd Cymru 01-04 ar gyfer Gofal Cymdeithasol)

Gyffwrdd llieiniau a dillad

- ◆ Dylid gwario ffedog a menig tafladwy wrth gyffwrdd â llieiniau a dillad wedi'u defnyddio, sy'n fudr ac sydd wedi'u heintio.
- ◆ Nid dylid rhoi dillad a llieiniau wedi'u defnyddio ar y llawr, ond eu rhoi'n uniongyrchol mewn bag golchi dillad y dylid ei symud o ystafell y preswlydd ar unwaith.
- ◆ Clymwch fagiau golchi dillad yn ddiogel pan nad ydynt yn fwy na 3/4 yn llawn.
- ◆ Dylid cadw bagiau dillad sy'n aros i gael eu casglu mewn ardal storio diogel dynodedig.

12. Rheoli anafiadau offer miniog a brechu yn ddiogel

Digwyddiad brechu yw lle gall gwaed/hylif y corff rhywun fynd i mewn i gorff person arall, fel:

- ◆ Anaf offer miniog/pigiad nodwydd sy'n torri'r croen neu dag offeryn neu nodwydd a ddefnyddiwyd
- ◆ Gollyngiad gwaed neu hylif y corff ar groen sydd wedi toedol, e.e. crafiad, briw, llosgiad, ecsema
- ◆ Tasgiad o waed neu hylif y corff wedi'i liwio neu gwaed i'r llygad, y geg neu'r trwyn
- ◆ Brathiad gan berson arall yn arosi i'r croen gael eu torri

Felly, nid yw llawer o achosion o ddod i gysylltiad yn ddamweiniol â gwaed a hylifau'r corff yn ymddangos i eu deffwrthu'n achosion o ddod i gysylltiad â rhywbeth, e.e. tangwr groen gyfan.

Arferion da er mwyn atal anaf gan offer miniog

- ◆ Glanhewch eiddoedd a gwisgo cymhar diogelu personol priodol wrth gyffwrdd ag offer miniog. Rhaid gwisgo menig tafladwy pan mae risio o ddod i gysylltiad â gwaed neu hylifau corff.
- ◆ Defnyddwch dddefnydd offer miniog mwy diogel lle bo modd.

Yn eiddoedd mynychynwysyddion offer miniog i'r man defnyddio, e.e. ystafell preswlydd, gan dddefnyddio llambwrdd chwistrellu gyda gwynhwyllydd offer miniog integredig.

- ◆ Cyfrifoldeb y defnyddiwr yw cael gwared ar offer miniog yn ddiogel i gynhwysydd offer miniog yn y man defnyddio.
- ◆ Peidiwch byth ag ailgipio, plygu na thorri nodwyddau na symud offer miniog o law i law.
- ◆ Cewch wared ar y nodwydd a'r chwistrell yn un uned bob amser.
- ◆ Gofynnwch am gymorth bob amser wrth ddefnyddio offer miniog gyda thrigolion amharod neu ddrislyd.

13. Rheoli'r amgylchedd gofal yn ddiogel

Mae glendid yr amgylchedd yn bwysig er mwyn cefnogi atal a rheoli heintiau, helpu i leihau nifer yr achosion o heintiau sy'n gysylltiedig â gofal iechyd, a sicrhau hyder. Mae'r holl staff yn enwedig staff glanhau/cadw tŷ, yn chwarae rhan bwysig i'rith wella ansawdd yr amgylchedd a chynnal safonau. Gallwch a baw ganiatáu i ficro-organebau, e.e. bacteria a feirysau, gosh lledaenu, felly mae gweithdrefn lanhau effeithiol yn hanfodol.

- ◆ Er mwyn hwyluso gweithdrefn lanhau effeithiol, ni ddylai arwynebau fod yn anniben, a dylent fod yn glir ac yn hawdd eu sychu.
- ◆ Dylai'r amgylchedd gael ei gynnal a'i gadw'n dda, a awyru'n ddigonol, a bod mewnyflwr da.
- ◆ Mae'r rhan fwyaf o ficro-organebau yn cael mew'n llwch a baw, felly gall glanhau neu ffro yn ffig leihau nifer yr organebau yn yr amgylchedd ymysylweddol.
- ◆ Mae brigiadau i achosion o haint wedi'u cysylltu â halogiad amgylchedd.

Cynllunio cod lliw cenedlaethol

Argymhellir bod pob cartref gofal yn mabwysiadu'r cod lliw cenedlaethol ar gyfer defnyddiau ac offer glanhau (gweler isod). Dylai pob enghedd glanhau, e.e. clytiau a mopiau (rhai ardddefnyddiaid gy a thafiadwy), bwcedi, ffedogau a menig

Coch
Ystafelloedd ymolchi, cawodydd, toiledau, llorwau a lloriau ystafelloedd ymolchi

Glas
Mannau cyffredinol, gan gynnwys lolfeydd, swyddfeydd, coridorau ac ystafelloedd awely

Gwyrdd
Ardaloedd cegin, gan gynnwys ardaloedd cegin lloeren, a manau storio bwyd

Melyn
Ystafelloedd gwely pan fydd gan rywun haint a phan fydd yn cael gofal yn ei ystafell ei hun (weddi'u gwasgu)

domestig, fod yn destun cod lliw.

14. Stiwardiaeth wrthficrobaidd

Mae nifer gynyddol o heintiau cyffredin yn dechrau gwrthsefyll y cyffuriau gwrthficrobaidd a ddefnyddir i'w trin. Cyfeirir at hyn yn 'ymwrthedd gwrthficrobaidd' (AMR) sy'n fygythiad sylweddol a chynyddol i iechyd y cyhoedd yn y DU ac o gwmpas y byd.

Mae 'stiwardiaeth wrthficrobaidd' (AMS) yn rhan o'r frwythlyd ymwrthedd gwrthficrobaidd. Diben stiwardiaeth wrthficrobaidd yw:

- ◆ Sicrhau'r gwrthfotig cywir ar gyfer y person cywir, ar yr amser cywir, gyda'r dos cywir a'r llwybr cywir.
- ◆ Optimeiddio rhagnodi gwrthfotig ac ymwybyddiaeth cyhoeddol o ymwrthedd gwrthficrobaidd

Atal ymwrthedd gwrthficrobaidd

- ◆ Atal heintiau rhag lledaenu drwy ddefnyddio 'Rhagofalon Rheoli Heintiau Safonol' (SRPs) yn gyson a, phan fo angen, 'Rhagofalon sy'n Sefniddio ar Drioglwyddo' (TBP).
- ◆ Mae yno sgil-ffactïau neu sgiliau syllytiedig wrth gymryd gwrthfotigau, fel llosgu, sychu, ffog, colitis, alergeddau a'r lllindag (thrush).
- ◆ Cefnogi preswylwyr i gymryd unrhyw driniaeth gwrthficrobaidd yn brydlon ac i gwblhau eu cwrs rhagnodi dig.
- ◆ Atal defnyddio gwrthfotigau ar gyfer feirysau.

Proffesiyn a gwybodaeth <i>(Gwirych yr ateb i'w cywir)</i>	Gwir	Anwir
1. Ymwrthedd gwrthficrobaidd yw pan fydd heintiau'n gwrthsefyll triniaethau.	☐	☐
2. Mae gwrthfotigau'n effeithiol wrth drin feirysau.	☐	☐
3. Gall defnyddio 'Rhagofalon Rheoli Heintiau Safonol' yn gyson helpu i fynd i'r afael ag ymwrthedd gwrthficrobaidd.	☐	☐

15. Techneg Aseptig Di-gyffwrdd (ANTT)

Mae asepsis yn golygu absenoldeb micro-organebau niweidiol mewn symiau digonol i achosi haint.

Defnyddir techneg aseptig i atal halogi:

- ◆ Dyfeisiau ymledol, e.e. cathetrau wrinol, tiwb PE
- ◆ Mannau'r corff sy'n agored i niwed, e.e. clwyfau

Dim ond staff wedi'u hyfforddi a'u hasesu ddylai gyflawni gweithdrefnau aseptig.

Egwyddorion ANTT

Nod y Dechneg Aseptig Di-gyffwrdd (ANTT) yw:

- ◆ Atal cyflwyno micro-organebau niweidiol
- ◆ Diogelu:
  - ◆ Rhannau Allweddol: manau di-rint o offer, e.e. capiau chwistrellau, blaenau cathetrau
  - ◆ Mannau Allweddol: manau'r corff sy'n agored i niwed, e.e. clwyfau, manau mewnosod

Egwyddorion graidd

Dylid osgoi cyffwrdd â Rhannau Allweddol a Mannau Allweddol yn uniongyrchol. Am gwybriau manwl, ewch i www.antt.org.

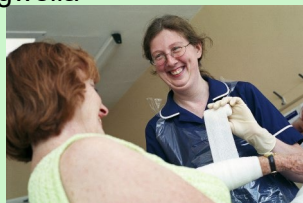
Ffyn i Ddefnyddio ANTT

Defnyddiwch ANTT ar gyfer gweithdrefnau fel:

Gorchuddio clwyfau, gan gynnwys clwyfau llawfeddygol, llosgiadau neu glwyfau sylfaenol sy'n gwella

Gorchuddio clwyfau dwfn gyda cheudodau neu sinysau

- ◆ Mewnosod neu dynnu cathetrau wrinol

16. Casglu sbesimenau

Sampl hylif y corff a gesglir yw sbesimen, e.e. wrin, ysgarthion, crachboer. Mae pob sbesimen yn risg bosibl o haint felly rhaid ei gasglu gan ddefnyddio 'Rheoliadau Rheoli Heintiau Safonol' (SICPs) a'i gludo mewn cynhwysydd anhyblyg wedi'i selio.

Dylid osgoi cymryd sbesimenau arferol, ac eithrio samplu gwaed, er mwyn helpu i leihau rhagnodi triniaeth wrthfioleg yn amhriodol. Dim ond os oes arwyddion o haint clinigol (mwyel y corff neu arwyddion yn y tabl isod) y dylid cymryd sbesimenau ar gyfarwyddyd meddyg teulu neu nyrs.

Casglu a storio sbesimenau

- ◆ Golchwch eich dwylo cyn ac ar ôl casglu sbesimenau a gwisgwch gyfarpar diogelu personol penodol.
- ◆ Rhaid i sbesimenau gael eu llosgi'n gywir gan gynnwys manylion clinigol penodol a'r unrhwy gofnod o hanes gwrthfotigau diweddar.
- ◆ Lle y bo modd, ceisiwch gael sbesimenau ffres. Dylid anfon sbesimenau yn y cynhwysydd cywir cyn gynted â phosibl.

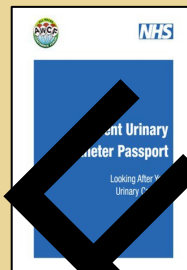
Sbesimen	Arwyddion	Cynhwysydd a storio
Swab clwyf	Chwydd, bethni, gollongiad mewn neu gollongiad, mwy o hylif yn cael ei ollwngi clwyf yn llwyr, neu gollongiad mewn gwynnau.	Swab cotwm di-haint mewn cyfrwng cludo. Mae cyfrwng siarcol yn cynyddu'r tebygrwydd o facteria'n goroesi wrth gludo.
Crachboer	Sbesimen cynhyrcniol (pwyrd/melyn) neu waed mewn crachboer.	Cynhwysydd cyffredinol plaen (top gwyn*).
Wrin	Cynhwych at arwyddion a symptomau haint y llwybr wrinrol ar dudalen 53.	Dylid llenwi cynhwysydd cyffredinol gyda chadwolyn asid borig (top coch*) hyd at y 'llinell llenwi'.
Ysgarthion (carthion)	Dolur rhydd, yn fwy aml, gwaed, poen yn yr abdomen.	Cynhwysydd sbesimen carthion (top glas*), o leiaf 1/3-1/2 yn llawn neu yn unol â'r polisi lleol.

* Gall math a lliw top y cynhwysydd sbesimen amrywio gan ddbynnu ar y gwneuthurwr.

** Peidiwch â defnyddio sribed drochi mewn wrin ar gyfer oedolion sydd wedi cael cathetr a'r rhai dros 65 oed.

Sylwadau

Mae defnyddio 'Pasbort Cathetr Wrinol y Claf' yn arfer da er mwyn helpu i ddarparu parhad gofal rhwng lleoliadau gofal iechyd. Am fwy o fanylion, ewch i <https://icc.gig.cymru/gwasanaethau-a-thimau/ywmwrthedd-a-heintiau-gwrthfotig/atal-a-rheoli-heintiau/adnoddau-ar-gyfer-gweithwyr-gofal-iechyd-profesiynol/uti-heintiaur-llwybr-wrinol/>.

I'w nodi

- Ar gyfer preswylwyr sy'n gallu symud, dylid defnyddio bag coes bob amser, wedi'i ddal yn ei le gyda dyfais neu strap sefydlogi a 2 strap coes er mwyn lleihau'r risg o wred i'r wrethra/y bledren o dynnu'r cathetr o'u bag draenio

Cofiwch

- ♦ Wrth newid bag cathetr, er mwyn atal alogiad a haint, peidiwch â chyffwrdd â phenn y cathetr na'r tiwb.

Profwch eich gwybodaeth

Ticiwch ym mhob cywir

	Gwir	Anwir
1. Bob tro y gwyddwch eiddo'r materiad yn y system cathetr gaeedig, mae cyfle i haint gael ei chyflwyno.	☐	☐
2. Dim ddeddf ar y bagiau draenio cathetr wrinol uwchben lefel y bledren.	☐	☐
3. Dim ddeddf newid bagiau cathetr, gan gynnwys bagiau coes, yn wythnosol fel arfer.	☐	☐
4. Ar gyfer preswylwyr sy'n gallu symud, dylid dal bag coes yn ei le gyda dyfais neu strap sefydlogi a 2 strap coes.	☐	☐

2. Hylendid personol da

- ◆ Ar ôl i fenywod basio wrin, mae'n bwysig eu sychu â phapur toiled o'r blaen i'r cefn a'i daflu i'r toiled neu'r comôd.
- ◆ Dylid cynnal trefn hylendid personol arferol bob dydd.
- ◆ Os nad yw'r preswlydd yn gallu ymolchi na chael cawod, dylai staff olchi'r ardal organau cenhedlu ac anws bob dydd â sebon ysgafn a dŵr cynnes.
- ◆ Wrth olchi ardal organau cenhedlu ac anws menywod golchwch o'r blaen i'r cefn.

Peidiwch â gofyn i breswlywyr aros pan fydd angen iddynt wario eu pledren. Gall dal pledren lawn angyfniddu hiliu wain a haint y llwybr wrinol. Sicrhewch bystrwydd wrth ddefnyddio'r toiled.

Mae lliwiau yn awgrymu wrin normal	
	1. Mae wrin clir i felyn golau yn awgrymu bod y preswlydd wedi'i hydradu'n dda.
	2. Mae wrin melyn golau/ryloyw yn awgrymu lefel hydradu ddefnyddol.
	3. Mae wrin lliw melyn mwy tywyll/lliw mêl golau yn awgrymu bod angen hydradu'r preswlydd hydradu'n fuan.
Mae lliwiau 4-8 yn awgrymu bod angen i'r preswlydd ailhydradu	
	4. Mae wrin lliw melyn, mwy cymylog yn awgrymu bod y preswlydd yn barod am ddiod.
	5. Mae wrin lliw melyn mwy tywyll yn awgrymu bod y preswlydd yn ddechrau dadhydradu.
	6. Nid yw wrin lliw ambr yn iach. Mae angen mwy o hylif ar y preswlydd. Mae pob hylif yn cyfrif (ac eithrio alcohol).
	7. Mae wrin lliw oren/melyn yn awgrymu bod y preswlydd yn dadhydradu'n ddifrifol.
	8. Os yw'r wrin mor dywyll â hyn, yn fwy tywyll na hyn, yn goch neu'n frown, efallai nad yw oherwydd bod y preswlydd wedi'i ddadhydradu. Ceisiwch gyngor gan ei feddyg teulu.

Rheoli preswlydd â *C. difficile*

Mae'n bwysig cyfeirio at eich polisi lleol am ganllawiau. Er mwyn helpu i leihau *C. difficile* rhag lledaenu, dylid dilyn 'Rhagofalon Rheoli Heintiau Safonol' (SICPs) bob amser ynghyd â'r 4 egwyddor allweddol ganlynl:

1. Cyfathrebu	3. Lleoli preswlywyr
2. Hyllendid dwylo	4. Dihalogi.

1. Cyfathrebu

- Dylai unrhyw driniaeth wrthfotig gyfredol gael ei hadolygu ar frys gan feddyg teulu'r preswlydd.
- Cysylltwch â'r meddyg teulu os oes unrhyw bryder yn iechyd, e.e. dadhydradu, dolur rhydd â gwedd.
- Gellir trin preswlywyr sydd â symptomau gyda chwrs o wrthfotigau priodol.

2. Hyllendid dwylo

- Mae'n hanfodol golchi dwylo'n ddwywr gan ddefnyddio sebon hylif a dŵr rhedeg ddi-ones. **Nid yw hylif diheintio dwylo ag alcohol yn llafn sbectol nac yn ddylid ei ddefnyddio.**
- Anogwch breswlywyr i olchi eu dwylo neu ddefnyddio weips croen alcohol er mwyn glanhau eu dwylo ar ôl defnyddio'r toiled a chyn gadael bwy.
- Dylai ymwelwyr olchi eu dwylo wrth fynd i mewn, cyn gadael yr ystafell ysgol a chyn gadael y cartref gofal.

3. Lleoli preswlywyr

Swyddfedd Rhagofalon sy'n Seiliedig ar Drosgrlywddo' (TBPs) cyswllt ac ynysu preswlywyr sydd â dolur rhydd gweithredol mewn ystafell sengl.

- Dylai staff wisgo ffedog a menig tafladwy wrth roi gofal uniongyrchol. Nid oes angen i ymwelwyr wisgo cyfarpar diogelu personol oni bai eu bod yn rhoi gofal uniongyrchol.
- Dylid tynnu cyfarpar diogelu personol, cael gwared arno a golchi dwylo cyn gadael ystafell y preswlydd.
- Dylid defnyddio 'Graddfa Garthion Bryste' (gweler tudalen 59) i nodi a chofnodi pob math o garthion a basiwyd.

20. MDROs, gan gynnwys CPE (Haint benodol)

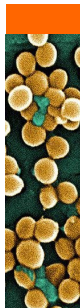
doddiant diheintio sy'n cynnwys clorin (gweler tudalennau 32 a 33) neu gynnyrch cyfatebol, yn unol â chyfarwyddiadau'r gwneuthurwr.

- Mae gweithdrefnau golchi dillad arferol yn ddigonol ar gyfer llieiniau preswlydd sydd wedi'i gytrefu ag MDRO. Dylid golchi dillad preswylwyr ar y tymheredd poethaf a argymhellu gan y gwneuthurwr.
- Dylid trin a golchi dillad gan breswlydd sydd wedi'i gytrefu ag MDRO fel llieiniau sydd wedi'u heintio.
- Dylid golchi llestri a chyllyll a ffyrn yn ôl yr arfer.
- Dylid glanhau ystafell preswlydd sydd wedi'i heintio fel haint weithredol neu ddolur rhydd yn drylwyr ar ddiwedd y cyfnod cynsu.

I'w nodi

- Rhaid cyfleu statws yr haint i arhysyddarparwr sy'n derbyn.
- Dim ond ar gyfer pobl iach ag arddion clinigol o haint MDRO y mae angen trin a golchi'r dillad. Ni argymhellir rhoi gwrthfotigau i breswylwyr awtomatig (wedi'u cytrefu) er mwyn cael golchi'r dillad ar yr ostanedd pan nad yw'n achosi haint mewn gwirionedd.

Profich i'ch gwynodaeth <i>Ticiwch yn eiddob cywir</i>	Gwir	Anwir
1. Mae MDROs yn gallu gwrthsefyll llawer o wrthfotigau a ddefnyddir yn gyffredin.	☐	☐
2. Mae MDROs yn broblem ar gyfer pobl iach.	☐	☐
3. Mae mwyafrif y bobl ag MDROs wedi'u cytrefu ac nid oes angen gwrthfotigau arnynt.	☐	☐
4. Mae angen 'Rhagofalon sy'n Seiliedig ar Drosglwyddo' ac ynysu pan fydd gan breswlydd ag MDRO ddolur rhydd.	☐	☐

- Dylid golchi llestri a chyllyll a ffyrco yn ôl yr arfer.
- Dylid glanhau ystafell preswlydd sydd wedi cael haint weithredol yn drylwyr ar ddiwedd y cyfnod ynsu.

I'w nodi

- Nid yw MRSA fel arfer yn risg i bobl iach gan gynnwys staff, plant a menywod beichiog.
- Mae ymchwil wedi dangos bod staff sy'n cael eu cytrefu fel arfer wedi caffael y bacteria trwy eu gwisgoedd ac fel arfer mae'n bresennol am gyfnod byr yn unig.
- Mae preswylwyr sydd mewn prifys neu gael haint MRSA yn cynnwys y rhai sydd â salwedd sy'n boddi eisodol hŷn, y rhai sydd â chlwyfau agored neu ar ôl sawdriniaeth fawr, a'r rhai sydd â dyfeisiau yaledol, dyl gwisgo sbectol neu wrinol.
- Rhaid cyfleu statws y rhai sy'n unigolion ddarparwr sy'n derbyn.

Cofiwch

- ♦ Gall MRSA gael ei gyrru yn yr hirdymor.

Profion a'u gwirguddaeth		Gwir	Anwir
1.	Mae MRSA yn cael ei ledaenu gan ddwylo, arwynebau ac offer gofal sydd wedi'u halogi.	☐	☐
2.	MRSA wedi'i gytrefu yw pan fydd MRSA yn bresennol ar y corff heb achosi haint.	☐	☐
3.	Gull o atal MRSA yw gel corff gwrthfactorol, triniaeth gwallt, ac eli ar gyfer y trwyn.	☐	☐
4.	Os oes gan breswlydd MRSA mewn clwyf, dylid rhoi gorchudd drosto.	☐	☐

22. Salwch anadlol

Mae salwch anadlol yn bennaf oherwydd haint feirysol. Maent ymhlith yr anhwylderau gaeaf mwyaf cyffredin ac yn brif achos arosiadau yn yr ysbyty, afiechyd a marwolaeth ymhlith yr henoed. Mae'r rhai sy'n dioddef o gyflyrau iechyd cronig sy'n bodoli eisoes yn dod yn fwy agored i niwed ac yn fwy agored i glefyd difrifol. Brechiad sy'n darparu'r amddiffyniad gorau i salwch anadlol a lledaenu haint.

Mae salwch anadlol aciwt yn cynnwys y fflim COVID-19, metaniwmofeirws dynol, feirws syncytiol anadlol (RSV), parainffliwensa a rhinofeirws.

Mae symptomau salwch anadlol yn amrywio ond yn aml maent yn cynnwys peswch parhaus, tymheredd uchel, diffyg anadl, poenau yn y corff a blinder.

Sut mae feirysau anadlol yn lledaenu?

Mae feirysau anadlol yn cael eu lledaenu gan:

- ◆ Defnynnau sy'n cael eu trosglwyddo yn bennaf. Cynhyrchir defnynnau wrth beswthu, tistio a siarad. Os daw defnynnau gan bobol sydd wedi heintio i gysylltiad â'r pilenni mwcaid (e.e. lygaid, trwyn, ceg person arall, gallant achosi haint. Mae defnynnau'n aros yn yr awyr am gyfnod byr a gallant deffwrdd tua metr. Gallant gwmpo ar arwynebau ac offer gofal os cânt eu cyffwrdd, gallant heintio eraill os bydd person hwnnw wedyn yn cyffwrdd â'i lygaid, trwyn neu geg.
- ◆ Mae trosglwyddo aerosol fel arfer yn gysylltiedig â gweithdrefn sy'n cynhyrchu aerosol. Mae gweithdrefn sy'n cynhyrchu aerosol yn weithdrefn feddygol a all arwain at ryddhau gronynnau yn yr awyr (aerosolau) o'r llwybr anadlol, wrth drin rhywun â feirws wedi'i gadarnhau neu rywun yr amheuir bod ganddo feirws. Yn ystod gweithdrefn sy'n cynhyrchu aerosol, cynhyrchir gronynnau feirysol llai na defnynnau a all aros yn yr awyr am hirach a theithio ymhellach na metr.

Mae gweithdrefnau mewn cartrefi gofal sy'n cael eu categorioedd fel gweithdrefnau sy'n cynhyrchu aerosol yn cynnwys gweithdrefnau tracheostomi (mewnosod neu dynnu) a sugno'r llwybr anadlol y tu hwnt i'r oro-ffaryncs.

Ni ystyrir bod gweithdrefnau fel cymryd swab diagnostig, gwddf/trwyn, rhoi ocsigen llaith, na defnyddio nebiwleiryswyr i roi meddyginiaeth, yn weithdrefnau sy'n cynhyrchu aerosol.

Pa brofion dylid eu cymryd?

Mae'n bwysig cael swabiau feirysol gan breswylwyr a/neu staff â symptomau er mwyn rheoli salwch anadlol. Bydd hyn yn helpu i wneud diagnosis o'r salwch anadlol a sicrhau bod y driniaeth gywir yn cael ei rhoi. Bydd y meddyg/tylu a/neu'r Tîm Atal a Rheoli Heintiau yn y Gymuned Lleol a/neu'r Tîm Diogelu Iechyd Rhanbarthol yn cynghori ar y swabiau/prifion a'r driniaeth sydd eu hangen.

Hylandid anadlol a hylendid pesychu

Annog a chynorthwyo preswylwyr gyda hylendid anadlol a hylendid pesychu da (gwelw tua lloenau 22 a 23).

Rheoli preswylwyr a salwch anadlol

Mae'n bwysig cyfeirio at eiddo llooli lleol am ganllawiau. Er mwyn helpu i leihau salwch anadlol a g lledaenu, dylid dilyn 'Rhagofalon Rheoli Heintiau Safon' (SICPs) bob amser ynghyd â'r 4 egwyddon allweddol canlynol:

1. Cyfathrebu	3. Lleoli preswylwyr
2. Hylendid dwylo	4. Dihalogi

- **Cyfathrebu**
  - Dylai cartrefi gofal hysbysu eu Tîm Atal a Rheoli Heintiau yn y Gymuned Lleol neu'u Tîm Diogelu Iechyd Rhanbarthol os oes ganddynt achos wedi'i gadarnhau neu achos posibl o salwch anadlol y mae angen ynysu ar ei gyfer.
  - Os yw'r cartref gofal wedi'i ystyried yn un sydd â brigiad o achosion, dylid rhoi'r gorau i dderbyn derbyniadau a dilyn gweithdrefnau rheoli brigiadau.
  - Dylai cartrefi gofal gysylltu â'u Tîm Atal a Rheoli Heintiau yn y Gymuned Lleol neu'u Tîm Diogelu Iechyd Rhanbarthol i gael rhagor o gymorth neu gyngor.

- Os caiff ei ddefnyddio, dylid dihalogi amddiffyniad llygaid y gellir ei aildefnyddio yn briodol.
- Golchwch ddillad fel llieniau sydd wedi'u heintio.
- Pan fydd cyfnod ynysu'r preswlydd wedi dod i ben, dylai'r ystafell gael ei glanhau'n helaeth.
- Rhaid glanhau'r holl offer gofal cyn eu symud o'r ystafell gyda thoddiant diheintio sy'n cynnwys clorin neu gynnwys cyfatebol yn unol â chyfarwyddiadau'r gwneuthurwr.
- Os bydd brigiad o achosion, dihalogwch/glanhewch yn drylwyr yr holl ardaloedd yr effeithir arnynt; cyfeiriwch at eich Polisi Rheoli Achosion lleol.

I'w nodi

- Os bydd brigiad o achosion, cysylltwch â Gwasanaeth Ymateb Aciwt Cymru Gyfan, Lechyd Gyhoeddus Cymru, 0300 003 0032 i gael cngor.
- Rhaid cyfleu statws yr achos i unrhyw ddarparwr sy'n derbyn.

Cofiwch

- ♦ Brechiad sy'n darparu'r amddiffyniad gorau rhag salwch anadlol a lleadau heintiau.

Profwch eich gwybodaeth <i>Ticiwch yr awgrym cywilydd</i>	Gwir	Anwir
1. Brechiad sy'n darparu'r amddiffyniad gorau rhag salwch anadlol.	☐	☐
2. Nid oes hwyf diheintio dwylo ag alcohol yn effeithiol yn erbyn feirysau anadlol.	☐	☐
3. Dim agor ffenestri'n rheolaidd, e.e. 10 munud bob awr, er mwyn cael gwared ar ficro-organebau o'r awyr.	☐	☐
4. Gall eich Tîm Atal a Rheoli Heintiau yn y Gymuned lleol neu'ch Tîm Diogelu lechyd Rhanbarthol ddarparu cymorth ac arweiniad.	☐	☐

Sut mae gastroenteritis feirysol yn lledaenu?

Fel arfer, mae'r feirws yn lledaenu o gyfog a dolur rhydd person sâl. Pan fydd achos o chwydu neu ddolur rhydd, mae niwl mân (gronynnau) sy'n cynnwys y feirws yn cael ei gyflwyno i'r awyr a gall gael ei ledaenu'n hawdd i eraill mewn ardal eang o ganlyniad i:

- ◆ Cyswllt uniongyrchol â pherson sydd wedi'i heintio
- ◆ Cyswllt ag arwynebau neu offer gofal sydd wedi'u defnyddio
- ◆ Llyncu gronynnau feirysol sydd yn yr awyr
- ◆ Bwyta/yfed bwyd neu ddŵr wedi'i halogi o gronynnau feirysol
- ◆ Bwyta bwyd sydd wedi'i halogi

Rheoli preswlydd â gastroenteritis feirysol

Bydd canfod cynnar yn helpu i leihau'r haint rhag lledaenu a hyd y brigiad o achosion. Mae'n bwysig i reirio at eich polisi lleol am ganllawiau.

Er mwyn helpu i leihau gastroenteritis feirysol rhag lledaenu, dylid dilyn 'Rhagofalon Rheoli Heintiau Sifonol' (SICPs) bob amser ynghyd â'r 4 egwyddol a'r pedol ganlynol:

1. Cyfathrebu	3. Lleoli preswylwyr
2. Hysbysu'r rheolwr	4. Dihalogi
<p>1. Cyfathrebu</p> <p>Os ydyd chi'n amau bod brigiad o achosion, rhoch wybod i'ch rheolwr a'n unwaith.</p> <p>Dylai darparu gofal fod ar gau i dderbyniadau a dylid arddangos hysbysiad wrth y fynedfa yn hysbysu ymwelwyr am y brigiad o achosion a'r rhagofalon y dylent eu dilyn.</p> <p>Os ydych chi'n ystyried brigiad o achosion, dylid annog pobl i beidio â darparu gwasanaethau nad ydynt yn hanfodol.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Casglwch sbesimenau carthion gan bob preswlydd a staff sydd â dolur rhydd i benderfynu ar achos y brigiad o achosion. • Dylai staff sydd â symptomau hysbysu eu rheolwr a pharhau i beidio â bod ar ddyletswydd nes eu bod heb gael symptomau am 48 awr. 	

Sylwebaeth

Llongyfarchiadau, rydych chi bellach wedi cwblhau'r 'Llyfr Gwaith Atal Heintiau: Canllawiau ar gyfer Cartrefi Gofal'.

Bydd eich Rheolwr yn gwirio eich bod wedi cael popeth yn gywir o ran eich gwybodaeth am atal a rheoli heintiau. Os oeddech chi'n unrhyw adrannau lle nad ydych chi wedi cyflawni hyn, dylid ailedroddio'r adrannau hyn a chwblhau'r cwestiynau 'Profwch eich gwybodaeth' eto. Pan fyddwch chi wedi cael popeth yn gywir, bydd eich Rheolwr yn llofnodi 'Tystysgrif cwblhau' (gweler tudalen 79) a bydd hefyd yn cofnodi hyn fel tystiolaeth i gyfer archwiliadau'r Comisiwn Ansawdd Gofal.

Pan fyddwch chi'n rhoi'r wybodaeth hon ar waith yn ymarferol, bydd gennych chi'r sgîm sylfaenol i gynnig gofal Atal a Rheoli Heintiau diogel i'w preswylwyr.

Bwriedir i'r dysgu hwn fod yn ymlyn ar gyfer arferion gorau. Os byddwch chi'n rhoi'r egwyddorion yn y Llyfr Gwaith hwn ar waith, bydd yn datblygu'r awyrgydon i ofn o safon ac yn cefnogi'r egwyddor y dylid atal heint lle bynnag y bo modd.

Cadwch y Llyfr Gwaith hwn lle hygyrch fel y gellir cyfeirio ato'n rhwydd o ddydd i ddydd er mwyn rhoi gofal diogel i breswylwyr.

**Cofiwch ynae atal a rheoli heintiau yn gyfrifoldeb i
k... dylai pob aelod o staff dderbyn addysg
Atal a Rheoli Heintiau flynyddol.**

